

Nr 418.

Av herr **Nilsson** i Hörby, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 92, angående anslag till ackordslån och stödlån åt jordbrukare.

I proposition nr 92 angående anslag till ackordslån och stödlån åt jordbrukare föreslås (14 § i förslaget till kungörelse):

»När lån beviljats, skall läntagaren utfärda skuldförbindelse, däri angivas hans åtaganden i fråga om lånets användning och återbetalande jämte övriga lånevillkor. För lånet skall, om lånenämnden finner så skäligen kunna påfordras, lämnas av nämnden godkänd säkerhet.»

Departementschefen har framhållit, att han för sin del icke anser det obilligt, att den låntagande jordbrukaren, om ock i den mån förmåga därtill finnes, ställer säkerhet för lånet. Äger läntagaren sålunda möjlighet att lämna fastighetsinteckning, som, ehuru liggande utom fastighetens normala belåningsvärde, dock icke kan anses helt värdelös, synes dylik säkerhet böra avfordras honom. Bortsett från nu angivna fall torde emellertid — framhåller departementschefen vidare — skälig säkerhet endast undantagsvis stå att erhålla. Måhända är han istånd att lämna den säkerhet, som inventarieinteckning innebär. Då emellertid en jordbrukare, som belånat sina inventarier, kan riskera att i fortsättningen icke bliva beviljad den kredit, vartill han ofta torde vara hänvisad vid inköp av utsäde, gödningsämnen och andra för jordbruksdriften nödvändiga varor, synes denna form av säkerhet merendels mindre lämplig. Departementschefen finner det därför mest tilltalande att icke uppställa någon ovillkorlig fordran på säkerhet. Finner lånenämnden, att läntagaren skäligen kan avfordras säkerhet för lånet, bör så ske, i annat fall torde lånet kunna lämnas utan säkerhet.

Genom ifrågavarande paragrafs formulering överlämnas helt och hållet åt de enskilda lånenämnderna att avgöra, huruvida säkerhet skall avfordras läntagaren eller icke. Erfarenheterna från föregående års stödlåneverksamhet, då fordran på godkänd säkerhet ingick bland lånevillkoren, visa att sökandena i många fall icke kunnat presteras någon som helst säkerhet. I andra fall har den presterade säkerheten varit av mycket ringa värde. Ibland har det hänt, att fordringsägare iklätt sig borgen för stödlån och därvid betingat sig förmånsrätt för fordran, varvid läntagaren fått sin rörelsefrihet begränsad till förfång för möjligheten att fortsätta jordbruksdriften. Att ställa säkerhet i form av inteckning i inventarier eller fastighet är förenat med kostnader för lösen av stämpel och gravationsbevis och erfordrar relativt lång tid. Vad inventarieinteckning beträffar torde den, som departementschefen påpekat, icke lämpa sig som säkerhet för lån av detta slag. Förutom att möjligheterna till fortsatt driftskredit därigenom helt stängas, har det visat sig, att andra fordringsägare ansett sig böra söka indriva sina tillgodohavanden, sedan läntagaren intecknat inventarierna, varvid det även inträffat,

att vederbörande länsstyrelse nödsakats vidtaga åtgärder för indrivning av utlämnat stödlån för bevakande av statens rätt. Låntagarna bliva under sådana förhållanden stälpta i stället för hjälpta genom stödlånen. På grund av dessa omständigheter ha många jordbrukare, som behövt och haft utsikt att erhålla stödlån, avstått från att söka sådant.

Som departementschefen framhållit, torde bästa garantien för dessa låns återbetalning vara att finna i låntagarens vilja att göra rätt för sig, varemot det ligger i sakens natur, att de säkerheter, som eventuellt kunna anskaffas, antingen äro mycket litet betryggande eller också ägnade att göra den avsedda hjälpen mer eller mindre illusorisk. Att helt överlämna frågan om avfordrande av säkerhet i lånenämndernas händer kan icke heller vara lyckligt ur den synpunkten, att det måste anses önskvärt att en viss enhetlighet i behandlingen av låneansökningarna iakttages.

Rörande stödlånens storlek föreslås i propositionen, att dylikt lån ej må överstiga ett belopp av 750 kronor i stället för förut gällande 1,500 kronor. Enligt min mening bör möjlighet även i fortsättningen finnas att bevilja stödlån å upp till 1,500 kronor i enstaka fall, då detta belopp kan befinnas erforderligt för att bringa en lånesökande verklig hjälp.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse om ackordslån och stödlån till jordbrukare, att bestämmelsen i 14 § om lånenämnds befogenhet att i vissa fall fordra säkerhet för utlämnat lån bortfaller, samt

att maximibeloppet för stödlån höjes från av Kungl. Maj:t föreslagna sjuhundrafemtio kronor till femtonhundra kronor.

Stockholm den 21 februari 1933.

Janne Nilsson.